

In Memoriam Jan van Dijk

Reinier Smabers

Afgelopen 1 april is Jan van Dijk plotseling overleden aan een hartaanval tijdens familiebezoek in Frankrijk. Ik denk dat de meeste ringers Jan wel kennen. Bij deze wil ik hem kort in herinnering brengen.

Jan is al sinds 1994 bezig met roofvogels maar voor mij begon het allemaal nog relatief kort geleden. Via Yaco Maestre kwam ik in 2008 in contact met Jan van Dijk. Yaco had een sperwernest gevonden langs de A28 en het duurde niet lang voordat we beiden met Jan in een sneltreinvaart door en rondom Zwolle reden om torenvalken, sperwers en allerlei andere roofvogels te ringen.

Jan begon zijn ringcarrière onder de hoede van Kees Breek. Hij hielp bij het vangen van zangvogels in de Oostvaardersplassen. Ook ringden ze torenvalken en gingen ze op pad met de bal chatri om buizerds te vangen en te ringen.

In 1997 is Jan begonnen met het inventariseren en ringen van roofvogels en uilen in Zwolle. Samen met een groepje vrijwilligers werden sperwers, buizerd en havik geïnventariseerd. Ook werden er kasten voor torenvalken en uilen opgehangen. Roofvogel- en uilenwerkgroep Zwolle was een feit.

Dit resulteerde uiteindelijk in een zeer omvangrijk werkgebied dat liep van Lierderbroek t/m Mastenbroek en van Haerst t/m Herfte met diverse RAS projecten en een flink aantal territoria. In 2017 zag dit er ongeveer zo uit met eerst het totaal aan territoria dat ooit gevonden werd/ het aantal kasten en tussen haakjes de succesvolle broedsels dat jaar: torenvalk 74 (48), sperwer (51) 25, buizerd 145 (54), havik 13 (6), steenuil 123 (23), kerkuil 61 (23), boomvalk 24 (10), slechtvalk 7 (5), bruine kiekendief 4 (3), wespendif 1, bosuil 10 (1). En dan nog enigszins onregelmatig raaf, rode wouw en ransuil.

Het grootste deel van de territoria en kasten werd ieder jaar bezocht en van de succesvolle broedsels werden de meeste geringd. Jan had een enorme drive en wist ook een vaste club mensen enthousiast te krijgen om te inventariseren of te klimmen. Hij en leidde meerdere ringers op, waaronder mij, Yaco, en de helaas ook dit jaar veel te vroeg overleden Herma van Gerner. Dat iedereen zo graag mee ging met Jan kwam onder andere door de enorme lol die je altijd had als je met Jan op pad mocht. Zijn vrij droge vorm van humor kon ik meestal niet weerstaan en af en toe leek het of we helemaal niet serieus bezig waren wat natuurlijk niet zo was. Ik heb zelden iemand zo bedreven om zien gaan met vogels, zo een eigen ingenieuze manier van werken zien hebben met daarbij een heerlijke kalmte. Met natuurlijk altijd een grapje tussendoor. Kijk naar de foto met de slechtvalk, ik was er niet bij maar weet zeker dat Jan een kort gesprekje met hem voerde, daarbij de mensen om hem heen vermakend.

Jan zijn mening over het vangen met mistnetten was eigenlijk altijd dat je dat kleine spul maar aan anderen over moest laten. Een buizerd, dan had je tenminste wat in je handen. Maar

gaandeweg begon Jan zich te interesseren voor het ringen van zangvogels.

In 2013 werd de Roofvogel Werkgroep Zwolle omgedoopt tot de SAZ "Stichting Avifauna Zwolle". (Jan mailde: Vrijdag de 13e in 2013; dat moet wel goed gaan J). Hieronder werd het ringwerk en alle andere activiteiten die we deden geschoven.

Het ringen van zangvogels begon met zijn RAS-huismus project in zijn tuin. Daarnaast moest er natuurlijk een vaste ringplek gevonden worden. Enige tijd later zaten we bij zijn werkplek op de centrale Harculo te ringen. Dit duurde een aantal jaar maar bleek niet toekomstbestendig en zo vond Jan op industrieterrein Hessenpoort in een compensatiestrook aan de rand een vaste ringplek. Aanvankelijk leek dit goed te lopen maar er lagen wat beren op de weg. Dit heeft enige tijd geduurd en er deed zich inmiddels een kans voor (juni 2014-juli 2016) om in Stadshagen in een zanddepot te gaan ringen. Dit depot was omheind door dijken en was een mooi moerasachtig terrein met wilgen, poelen en ruigte. Bijna een soort grote schrale vlakte met middenin een klein rietveld en opslag van 'spork'. Ondanks dat het naast een woonwijk lag was het een bijzondere plek waar toch enkele memorabele vangsten zijn gedaan. De 2 juveniele roodmussen en natuurlijk de groep van 9 buidelmezen die later in zowel Frankrijk als in Zweden werden terug gemeld. Ook ringde Jan er opvallend veel bosrietzangers.

Het zanddepot ging uiteindelijk dicht en het lukte Jan om in 2016 alles rond te krijgen op de Hessenpoort. Niet lang daarna kwam daar een container te staan volledig ingericht als ringstation. Weer een voorbeeld van hoe handig en creatief Jan was. Ook op de ringplekken kreeg Jan veel hulp van allerlei vrijwilligers en ringers.

In de broedtijd stond het ringen van zangvogels op een lager pitje en waren de roofvogels en uilen aan de beurt. Ook werden er op diverse locaties oeverwaluwen geringd en ringde Jan o.a in Wijhe (RAS R034) en Zalk steen- en kerkuilen. Ook hier gingen vaak mensen mee om te helpen.

Het is wel duidelijk, Jan zijn leven draaide voornamelijk om vogels. Het beschermen van vogels, ze aanschouwen in het buitenland en het ringen van vogels. Marjan, Jan zijn vrouw, stelde zichzelf weleens aan hem voor als hij thuiskwam maar het verliep het allemaal in goede harmonie, weet ik uit betrouwbare bron.

Jan was daarnaast ook nog voorzitter van de WRN en zat sinds 1997 in de Werkgroep Slechtvalk Nederland waarin hij ook een prominente rol speelde en een aantal interessante dingen heeft uitgevonden over slechtvalken (zie de in memoriam van Peter van Geneijgen in de Takkeling). Ook was hij stadsvogeladviseur van Zwolle voor Vogelbescherming Nederland. Ook hier ging veel tijd in zitten. Hij zat ook al jaren in allerlei overleggen met de gemeente aangaande de groenvoorziening en fauna in Zwolle. Ook schreef hij een aantal leuke artikelen over o.a. leeftijd en geslacht van torenvalken, afwijkingen bij torenvalken en buizerds etc. Al weet ik zeker dat hij hier meer aan zou willen doen. Ook was Jan altijd bereid om ringers te examineren of certificeren.

Afgelopen maart stuurde Jan weer zijn overzicht met de mededeling dat we er weer tegenaan gingen. Eerst nog even naar Frankrijk op familiebezoek. Helaas mag dit allemaal niet meer zo zijn. Een enorm gemis. Wat we bijvoorbeeld zullen missen is zijn humor, voor

Jan was plezier in de dingen die je doet nummer 1. Vaak was hij grappig en kwamen er leuke opmerkingen voorbij.

Enkele gevleugelde opmerkingen:

(Bij Buizerds en kraaiachtigen) "dat worden nooit vrienden!"

"Weer een aantal vogels lid van de club gemaakt. Als dank krijgen ze een ringetje".

Ik ben er om 06.15 uur (het begint al weer op uitslapen te lijken J)

Een ringmus werd doorlopend "drinkbus" genoemd, zo hadden we ook de Heggezus.

Een aantal projecten zullen stoppen maar er lopen er ook een aantal door. Ook gaan we door met de Stichting Avifauna Zwolle. Overal waar ik steenuilen kom ringen zijn de mensen positief over Jan. Vaak hoor je complimenten over z'n bedrevenheid met het ringen, zijn kalmte en humor. Maandag 9 juli mochten we zelfs postuum ter ere van Jan een donatie in ontvangst nemen van een vastgoedbedrijf die Jan zo kundig met de situatie vonden omgaan na het stilleggen van de bouw en de doorstart hiervan.

Jan Bedankt!

Reinier Smabers